

Ancorar (doc. s. XVIII), “assegurar (la nau) amb l’àncora o àncores”, “tirar l’àncora o àncores” (*DG₁*, 1932), és un verb que no s’ha recollit entre les respostes de l’*ALDC*, que figura com a entrada principal al *DG₁*, 1932, lloc que en el *DIEC₁*, 1995 ocupa *fondejar*, que apareix en els nostres materials amb var. fonètiques com *fondejar* 133, 190 i perifràstiques com *estar fondejat* 84, *fondejar amb barbes de gat* ‘fondejar amb dues àncores’ 70; es tracta d’un verb format sobre *fondo* (*donar fondo*, *dar fondo* 56), doc. com a adj. des del s. XIV, al costat de *pregon*, però més tard com a substantiu (Lacavalleria, 1696: “lo fondo de la mar, d’un fosso, d’una nau, d’una caverna”, “fondo, fons, cul o soldavall, la part més baixa en que cab o pot caber alguna cosa”; Figuera, 1840: “terrèno bâix”), convivint amb *fons*; l’antiguitat del mot, interpretat com a “herència mossàrab” (*DECat*), d’origen aragonès (*DECH*) o del cast. ant. (*DCVB*) (però que pot ser una extensió de l’adj.), es confirma per l’existència de topònims, de der. (*fondal*, *fondalada*, *fondària*, *fondada*, *fondable*) i pel fet que el mot hagi arribat al ross. (*ALPO*, 455; “trobar *fondo*” 1591, ap. Veny, 1978 a: 176-177), la qual cosa fa dubtar de la seva procedència mossàrab. És de doldre que Coromines, en el *DECat*, a propòsit de la derivació de *fondo* del llat. *FUNDU*, proposat per Moll, en faci una crítica tan àcida, tot i reconèixer l’“admirable esforç i bells sacrificis” en l’elaboració del *DCVB* i al qual dedicà el vol. VII del *DECat*

(“home generós amb nosaltres, ell que la noble i quimèrica empresa tornà en una puixant i grandiosa realitat”; de passada cal dir que una part de l’article *fons*, que hauria d’anar a la pàg. 96, per distracció figura com a continuació de l’article *foment* de la pàg. 84). La var. *donar fondo*, *dar fondo* es documenta en Lacavalleria, 1696: “*dar fondo* o llansar la àncora, per assegurar una nau”; semblantment, *tirar l’àncora*, *tirar s’àncora* 77, *tirar àncores* 167, *tirar el ferro* 154, *tirar es ferro* 79, *tirar el ruixó* 25 (*tirar* < *TĪRARE, *àncora* < ANCŌRA ← gr. ĀNKURA, *ferro* < FĒRRUM, “denominació estrictament catalana”, *DECat*, doc. 1918, *ruixó* ‘àncora petita, sense cep’ < *ROSTRIONEM, dissimilació de *ROSTRIONEM, der. de ROSTRUM ‘bec, esperó de proa; esperó de tres puntes’); *arriar l’àncora* 157 (cf. mapa 1245); *llançar el ferro* 42, 69 (*llançar*, der. de *llança* < LANCĒA); *mollar el ferro* 5, *mollar es ferro* 79 o, simplement, *mollar* 5 (< *amollar*, der. de *moll* < MŌLLEM ‘tou, flexible’, valor semàntic “purament català” [*DECat*], documentat com a ‘afluixar, deixar anar’ [s. XIX], però sense doc. ant. amb l’accepció nàutica).

Anclar 35, 167 és pres del cast. on es documenta des del s. XVI.

Són mots en relació *fondo* 155, “veu que es dona per ancorar”; *salpar* 155, “el contrari de *donar fondo*”; *escoves de balanç* 184, per a evitar el balaceig en els vaixells.

Fondejar és el mot predominant, al costat de *donar fondo*, amb el qual sovint conviu; és l’entrada principal des del *DIEC₁*, 1995, que, amb aquest rang, va substituir *ancorar* del *DG₁*, 1932; l’adj. *fondo* es registra des del *DIEC₁*, 1995 i el substantiu amb la definició de “al Garraf, vall seca i encaixada en terrenys calcaris”, modificada en “vall estreta i de parets espadades” en el *DIEC₂*, 2007.

